

Lainsäädäntöhanke poliisin tiedonvaihtoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Asettaminen

Sisäministeriö on tänään asettanut lainsäädäntöhankkeen valmistelevaan ehdotuksen poliisilain ja poliisin henkilötietolain kansallista tiedonvaihtoa koskevien säännösten muuttamiseksi.

Toimikausi

Hankkeen toimikausi on 25.9.2023 – 31.5.2026.

Tausta

Poliisin oikeudesta saada tietoja muilta viranomaisilta sekä yksityisiltä yhteisöiltä ja henkilöiltä säädetään poliisilain (872/2011) 4 luvussa. Poliisilain 7 luvussa säädetään henkilöstöön kuuluvan virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta ja tietojen antamisesta vaitiolovelvollisuuden estämättä. Poliisilain 7 luvun säännöksiä sovelletaan myös yksittäisten henkilötietojen luovuttamiseen poliisin henkilörekistereistä.

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019, *poliisin henkilötietolaki*) sisältää muun muassa yleislainsäädäntöä ja toimivaltuussääntelyä täydentävää sääntelyä tietojen saamisesta tietojoukkona tai teknisen käyttöyhteyden välityksellä (3 luku). Luvun säännökset täsmentävät poliisilain 4 luvussa säädettyjä tiedonsaantioikeuksia siltä osin kuin kyse on tietojen saamisesta teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai tietojoukkona. Poliisin henkilötietolaissa säädetään myös henkilötietojen luovuttamisesta muille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona, tietojen luovuttamisesta yleisen tietoverkon välityksellä sekä tietojen luovuttamisesta yksityiselle yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle sähköisen asiointipalvelun kautta (4 luku). Lain 4 luvussa on lisäksi yleislainsäädäntöä täydentävää sääntelyä henkilötietojen luovuttamisesta ulkomaille.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, *tiedonhallintalaki*) tuli voimaan 1.1.2020. Yleislainsäädäntöä täydentävää sääntelyä henkilötietojen luovuttamisesta ulkomaille. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, *tiedonhallintalaki*) tuli voimaan 1.1.2020. Yleislainsäädäntöä täydentävää sääntelyä henkilötietojen luovuttamisesta ulkomaille.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

yleislainsäädännön mukaista systematiikkaa. Tiedonvaihtoa koskevan sääntelyn arvioinnissa on edelleen huomioitava myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) sekä tietosuojan yleislainsäädännön vaatimukset.

Tiedonhallintalaista johtuvien muutostarpeiden lisäksi poliisin tiedonvaihtoa koskevaa sääntelyä on tarpeen arvioida myös viranomaisten toimintaedellytysten näkökulmasta. Tiedonkulkuun liittyviä ongelmia on käsitelty muun muassa sisäisen turvallisuuden selonteon (VNS 4/2021 vp) yhteydessä. Hallintovaliokunta kiinnitti selontekoa koskevassa mietinnössään huomiota viranomaisten välisen tiedonkulkuun liittyviin haasteisiin ja piti välttämättömänä, että toimivaltaisilla viranomaisilla on käytössään kaikki olennainen tieto, jota tarvitaan sisäisen turvallisuuden erilaisiin uhkiin varautumiseksi, uhkatilanteiden ennalta ehkäisemiseksi ja sujuvan viranomaisyhteistyön varmistamiseksi (HaVM 19/2021 vp).

Toimivan tiedonvaihdon varmistaminen on sekä poliisin että muiden kansallisten viranomaisten toiminnan kannalta keskeisen tärkeää. Viranomaisten välisen tiedonvaihdon lisäksi tehokkaan rikostorjunnan kannalta merkittäviä ovat myös poliisin oikeus saada tietoja yksityisiltä tahoilta ja oikeus luovuttaa tietoja yksityisille tahoille. Voimassa oleva sääntely on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi esimerkiksi oma-aloitteisen tietojen luovuttamisen osalta, koska poliisilaissa ei nimenomaisesti säädetä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta ilman pyyntöä.

Suhde hallitusohjelmaan

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi. Hallitus varmistaa, että poliisilaki, pakkokeinolaki ja esitutkintalaki tukevat rikostorjuntaa riittävällä tavalla. Tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa poistetaan ja lisätään poliisin mahdollisuuksia luovuttaa eri viranomaisille salassa pidettäviä tietoja muun muassa rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi. Lisäksi hallinnollista rikostorjuntaa koskevaa lainsäädäntöä kehitetään tukemaan niitä tarpeita, joita viranomaistoiminnan täysipainoinen ja tuloksekas toteuttaminen edellyttää.

Hallitusohjelman mukaan hallitus on myös sitoutunut ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi. Viranomaisten välistä tietojenvaihtoa helpotetaan ja tuodaan Ruotsin jengirikollisuuteen keskittyvän viranomaisyhteistyöryhmien parhaat käytännöt Suomeen.

Tavoitteet ja tehtävä

Hankkeen tehtävänä on arvioida poliisilain 4 ja 7 luvun ja poliisin henkilötietolain 3 ja 4 luvun kansallista tiedonvaihtoa koskevien säännösten muutostarpeet suhteessa voimassa olevaan yleislainsäädäntöön ja poliisin nykyisen toimintaympäristön vaatimuksiin ja valmistella arvion pohjalta ehdotukset tarvittaviksi lainsäädäntömuutoksiksi. Samassa yhteydessä tulee valmistella muut ehdottoman välttämättömät ehdotukset hankkeeseen liittyvän lainsäädännön muutoksiksi. Ehdotus on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

Valmistelussa tulee huomioida perus- ja ihmisoikeuksien, erityisesti yksityiselämän suojan toteutuminen ja rikostorjunnan tehokkuus niin, että ne ovat tasapainossa. Tavoitteena on, että poliisilain ja poliisin henkilötietolain sääntely mahdollistaa tehokkaan ja toimivan tiedonvaihdon ottaen samalla huomioon yleislainsäädännön sekä perus- ja ihmisoikeuksien asettamat vaatimukset.

Tietojen luovuttamisesta ja tiedonsaantioikeuksista säädetään poliisilain ja poliisin henkilötietolain lisäksi monissa erityislaeissa ja useiden eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Poliisin tiedonvaihtoon vaikuttavaa sääntelyä tarkastellaan samanaikaisesti useissa eri hankkeissa. Hankkeessa ehdotettavat lainsäädäntömuutokset on sovittava yhteen samanaikaisesti muissa hankkeissa valmisteltävien muutosten kanssa.

Hankkeella on kiinteä yhteys myös poliisin rikostiedustelua koskevan lainsäädännön kehittämiseen. Hanke pyritään toteuttamaan mahdollisimman pitkälle samassa aikataulussa rikostiedustelua koskevaa lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonvaihtoa koskevan sääntelyn muutoksilla on vaikutuksia viranomaisten toimintaa edellytyksiin ja siten myös mahdollisia resurssivaikutuksia. Muuttuva sääntely saattaa lisäksi edellyttää muutoksia tietojärjestelmiin ja henkilöstön koulutusta. Taloudellisten vaikutusten arviointia täsmennetään hankkeen kuluessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Organisointi

Ohjausryhmä

Hankkeella on ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii poliisiosaston osastopäällikkö Tomi Vuori. Ohjausryhmään kutsutaan edustajat seuraavista organisaatioista: sisäministeriön rajavartio-osasto/Rajavartiolaitoksen esikunta, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Poliisihallitus, suojelupoliisi, Tulli ja Syyttäjälaitos.

Ohjausryhmä voi kokoontua asiakysymyksen niin salliessa myös suppeammassa kokoonpanossa. Ohjausryhmän sihteereinä toimivat lainsäädäntöneuvos Marko Meriniemi ja erityisasiantuntija Sanna Rekonen. Työryhmän puheenjohtajan ominaisuudessa kokouksiin osallistuu lainsäädäntöjohtaja Katriina Laitinen.

Työryhmä

Valmistelun tueksi tullaan asettamaan työryhmä, jonka toimikausi päättyy perusvalmistelun päättyessä. Työryhmän puheenjohtajana toimii lainsäädäntöjohtaja Katriina Laitinen sisäministeriön poliisiosastolta ja varapuheenjohtajana erityisasiantuntija Sanna Rekonen sisäministeriön poliisiosastolta.

Työryhmän jäseniksi ja mahdollisiksi pysyviksi asiantuntijoiksi kutsutaan edustajat seuraavista organisaatioista:

- valtiovarainministeriö
- Syyttäjälaitos
- Tulli
- Poliisihallitus (poliisitoimintayksikkö)
- Poliisihallitus (tiedonhallinta)
- keskusrikospoliisi
- suojelupoliisi
- oikeusministeriö (työryhmän jäsen tai pysyvä asiantuntija)
- tietosuojavaltuutetun toimisto (työryhmän jäsen tai pysyvä asiantuntija)

Lisäksi työryhmään nimetään edustajat sisäministeriön poliisiosaston poliisitoiminnan ohjausyksiköstä, kansallisen turvallisuuden yksiköstä ja rajavartio-osastolta.

Työryhmän on kuultava muita ministeriöitä, joiden hallinnonaloilla on liittymäkohtia hankkeessa esitettäviin muutoksiin. Työryhmä voi kuulla tarpeen mukaan myös muita asiantuntijoita.

Työryhmän jäseniä nimitettäessä on otettava huomioon naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ään sisältyvä säännös vähintään 40 prosentin sukupuolijakaumasta miesten ja naisten välillä.

Hankkeen vastuuvalmistelijana toimii erityisasiantuntija Sanna Rekonen ja toisena valmistelijana erityisasiantuntija Suvi Pato-Oja sisäministeriön poliisiosastolta.

Sihteeristö

Valmistelijoiden työn tueksi tullaan perustamaan sihteeristö. Sihteeristöön kuuluvat erityisasiantuntija Sanna Rekonen, erityisasiantuntija Suvi Pato-Oja ja lainsäädäntöneuvos Marko Meriniemi sisäministeriön poliisiosaston lainsäädäntöyksiköstä. Lisäksi sihteeristöön nimetään edustaja sisäministeriön poliisiosaston poliisitoiminnan ohjausyksiköstä sekä kutsutaan edustajat Poliisihallituksesta ja keskusrikospoliisista.

Hankkeen hallinnollisena assistenttina toimii suunnittelija Sari Mustila, sisäministeriö (poliisiosasto).

Esityksen jatkovalmistelu toteutetaan virkatyönä sisäministeriössä.

Kustannukset ja rahoitus

Hanke toteutetaan virkatyönä eikä kokouspalkkioita makseta. Kukin organisaatio vastaa edustajiensa matka- ja muista kuluista.

Valtionhallinnon ulkopuoliselle asiantuntijalle voidaan maksaa erillinen palkkio, jonka sisäministeriö hyväksyy.

Muut mahdolliset kustannukset maksetaan sisäministeriön toimintamenomomentilta 26.01.01.1. Hankkeeseen käytettävä työaika ja muut kulut kirjataan sisäministeriön osalta toimintokohteelle 2000 520 100.

Palkkauksista, asiantuntijapalkkioista ja muista sopimuksista on tehtävä erillinen sisäministeriön päätös.

Sisäministeri

Mari Rantanen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Liitteet

-

Jakelu

Sisäministeriön johto
Sisäministeriö/viestintä
Sisäministeriö/poliisiosasto
Sisäministeriö/rajavartio-osasto
Sisäministeriö/kansallisen turvallisuuden yksikkö
Poliisihallitus
Keskusrikospoliisi
Suojelupoliisi
Rajavartiolaitos
Oikeusministeriö
Syyttäjälaitos
Valtiovarainministeriö
Tulli
Tietosuojavaltuutetun toimisto

Tiedoksi

-

VN/27065/2023-SM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: